

Skolans roll i arbetet mot gängkriminalitet

Maja Knezevic

Abstract

Organized crime in Sweden has increased despite the Government's 34-point action program against gang crime. Previous studies show that schools have an important role in preventing young people from entering the criminal life. But there are no Swedish studies that examine teachers' implementation of crime prevention measures and therefore, there seems to be a need to investigate this. The research question of this study is therefore: "How do teachers implement crime prevention measures in primary schools in socially disadvantaged areas?". In order to answer the research question, semi-structured interviews have been used and the results have been analyzed by the help of theories of implementation, local bureaucrats, social ties and cooperation. The results show that there is an understanding among the respondents (teachers) that teachers have an important role in the work against gang crime and there is a willingness to implement crime prevention measures but this cannot always be implemented due to lack of resources.

Nyckelord: *skola, gängkriminalitet, socialt utsatta områden, implementering, brottsförebyggande*

Antal Ord: 9681

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering	2
1.3 Syfte	2
1.4 Frågeställning	2
1.5 Begrepp	3
2. Litteraturoversikt	4
2.1 Implementering	4
2.2 Närbyråkraters handlingsutrymme	5
2.3 Skolans roll i arbetet mot gängkriminalitet	6
2.3.1 Sociala band	6
2.3.2 Samarbete	7
3. Metod	9
3.1 Forskningsdesign	9
3.2 Forskningsmetod	9
3.3 Urval	11
3.4 Forskningskriterier	12
4. Analys	14
4.1 Förstå	14
4.2 Vilja	16
4.3 Kunna	22
5. Slutsatser och Diskussion	25
5.1 Slutsatser	25
5.2 Diskussion	26
5.3 Framtida Forskning	27
6. Referenser	28
7. Bilagor	33
7.1 Intervjuguide	33

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Skjutningar i Sverige har ökat sedan år 2000 där Sverige har gått från att ha de lägsta siffrorna av vapenvåld till att toppa den europeiska listan. Insamlad data visar att totalt 360 skjutningar har inträffat under år 2020, varav 47 personer omkom och 117 skadades. Det innebär att Sverige med dess 10,3 miljoner invånare har en vapenvåld frekvens på cirka 4 dödsfall per miljon invånare och år vilket är högt i jämförelse med resterande av Europa som har cirka 1,6 dödsfall per miljon invånare och år. Siffrorna har ökat ytterligare där data från 2021 visar att 180 skjutningar inträffat under första halvåret av 2021 varav 25 personer mist livet. (Henley, 2021; Kim, 2021) Skjutningarna som har ägt rum på de svenska gatorna är kopplade till kriminella gäng i socialt utsatta områden och uppgifter tyder på att dessa gäng står för 40% av de våldsamma dödsfallen. Mer specifikt visar uppgifter på att mer än 8 av 10 skjutningar har kopplats till organiserad brottslighet såsom gängkrig och narkotikahandel. (Sturup et al., 2018) Organiserad brottslighet har funnits i Sverige sedan 1970-talet och uppstod i samband med att individer med liknande bakgrunder bildade nätverk för att generera pengar. Dessa nätverk kom att kallas för broderskapsgrupperingar och bestod av individer från Forna Jugoslavien som utförde vinstdrivande organiserad brottslighet i form av organiserade stölder, narkotika- och cigarettsmuggling. (Korsell et al., 2009; Ekström et al., 2012) Nästa fas av broderskapsgrupperingar kom under 1990-talet i samband med att mc-gäng som Hells Angels och Bandidos etablerades där hot, utpressning och indrivningar var huvudsysslan. (Wierup & Larsson, 2007; Wallin et al., 2012) Parallellt med etableringen av mc-gäng skapades förortsbundna nätverk. Under 2000-talet kom dessa nätverk att kontrollera geografiska territorier i syfte mot att äga kriminell marknad och vara ledande aktörer inom narkotikahandel. (Barkman & Palmkvist, 2011; Roos et al., 2011; Ekström et al., 2012) Under 2010- och 2020-talet har antalet förortsbundna nätverk ökat vilket har mynnat ut i det som idag kallas för gängkriminalitet. Gängen består främst av unga män mellan 13 och 29 år men det har blivit allt mer vanligare att barn i 10-12 årsåldern blir rekryterade (Westerberg, 2020; Åkerman, 2020). Dessa unga kommer ofta från socialt utsatta områden, har avvikande beteende, brist på sociala relationer och har svårt i skolan. (Sandström, 2000) Därför kommer denna studie att fokusera

på gängkriminalitet relaterat till unga och undersöka lärares implementering av brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden.

1.2 Problematisering

Idag är ökningen av dödsskjutningar och kriminella nätverk ett väl omtalat och återkommande ämne i samhällsdebatten. I diskussioner om hur den negativa utvecklingen av gängkriminalitet ska hämmas, uppmärksammas skolan som en viktig pelare. (Westerberg, 2020) Satsningar på skolor nämns under punkt 28 i Regeringens 34-punktliga åtgärdsprogram mot gängkriminalitet (Regeringen, 2021). Men trots åtgärder fortsätter gängkriminaliteten att växa. Därför tycks det finnas ett behov av att undersöka lärares implementering av brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden. På så sätt kan lärares brottsförebyggande arbete synliggöras och en förståelse för varför gängkriminaliteten växer trots skolsatsningarna kan fås. Skolan anses, enligt tidigare studier, vara en utav de allra viktigaste skyddsfaktorerna för gänganslutning bland unga (e.g Machin et al., 2011; Bell et al., 2015; Johansson, 2014; Sundell & Forster, 2015). Men inga svenska studier om lärares implementering av brottsförebyggande åtgärder finns. Därför tycks det finnas ett kunskapsgap som denna studie tenderar att fylla. Det finns således ett samhälleligt och vetenskapligt intresse för att genomföra denna studie.

1.3 Syfte

Syftet är att undersöka skolans roll i arbetet mot gängkriminalitet för att skapa en djupare förståelse för lärares implementering av brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden.

1.4 Frågeställning

Hur implementerar lärare brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden?

1.5 Begrepp

Gängkriminalitet definieras av Nationalencyklopedin (u.å) som *“Brott som begås inom ramen för gruppssammanhang som har viss varaktighet och där brottsligheten spelar en inte obetydlig roll för gruppens identitet.”* Enligt NE (u.å) syftar kriminella gäng vanligtvis på ungdomsgäng vilket även denna studie gör.

Brottsförebyggande definieras av Riksrevisionen (2010) som *“Alla åtgärder som syftar till att minska brottslighet, alternativt faktiskt minskar sannolikheten för att brott och/eller skadeverkningar (s.20)*

Socialt utsatt område definieras av Polisen (2017) som *“Ett geografiskt avgränsat område som karaktäriseras av låg socioekonomisk status där kriminella har en inverkan på lokala samhället.” (s.4)*

2. Litteraturöversikt

2.1 Implementering

Implementering definieras av Hill (2007) som “*Those actions by public and private individuals (or groups) that are directed at the achievement of objectives set forth in prior policy decisions.*” (s.284). Implementering innebär således verkställande av politiska beslut inom offentliga förvaltningar av tjänstemän vars uppgift det är att genomföra och uppnå politiska mål (Rothstein, 2001; Klasson, 2010; Hill & Hupe, 2012).

Inom implementeringsteorin förekommer två olika perspektiv varav en benämns som top-down och den andra som bottom-up. Top-down perspektivet utgår från ett auktoritärt synsätt och innebär att politiska beslut fattas uppifrån av beslutsfattare för att sedan följa en styrningskedja ner till tjänstemännen. (Rothstein, 2001). Bottom-up perspektivet börjar istället från botten bland tjänstemännen och arbetar sig därefter uppåt i kedjan till toppen bland beslutsfattarna. Bottom-up perspektivet fokuserar på hur implementeringen kan styras och på tjänstemännens handlade. (Rothstein, 2001; Hill & Hupe, 2012) En fråga som ställs är exempelvis huruvida skolan bedrivs och i vilket utsträckning som lärare implementerar politiska beslut (Sannerstedt, 2001).

För att en implementering ska lyckas måste tre villkor uppnås bland tjänstemännen: *förstå*, *vilja* och *kunna*. Det första villkoret, *förstå*, syftar på att tjänstemännen ska ha en förståelse för syftet bakom implementeringen och för hur styrdokumentet ska tolkas. Därför är det viktigt att styrdokumentet är tydliga. (Lundqvist, 1987; Sannerstedt, 2001; Olsson et al., 2019) Vidare är det även viktigt att tjänstemännen har kunskap om insatsen då okunskap kan leda till en misslyckad implementering (Vedung, 1998). Inom skolor innebär villkoret *förstå* att lärare måste ha en förståelse för styrdokumentet från Skolverket. Styrdokumentet innehåller bland annat läroplanen som fokuserar på skolans värdegrund och uppdrag samt om övergripande mål (Skolverket, 2021).

Det andra villkoret, *vilja*, syftar på att tjänstemännen faktiskt vill arbeta för att genomföra de politiska besluten. (Sannerstedt, 2001; Vedung, 2016; Olsson et al., 2019). Viljan är kopplat till

tjänstemännens personliga preferenser, åsikter och erfarenheter men även intresse och prioriteringar (Lundquist, 1987). Viljan styrs även av tjänstemännens privata livssituationer och attityden gentemot arbetsplatsen och de arbetsuppgifter som tillkommer (Alexandersson, 2006). Enligt Lundquist (1987), är *vilja* det villkor som är svårast att förändra då det således ligger hos den individuella mottagaren och därför är det extra betydelsefullt för implementeringen att villkoret *vilja* förekommer bland tjänstemännen.

Det tredje villkoret, *kunna*, innebär att tjänstemännen måste ha tillgång till resurser såsom tid, pengar, personal, utbildning och lokaler för att kunna genomföra implementeringen (Lundqvist, 1987). Thomann (2015) visar hur det finns ett samband mellan politiska resurser och implementering där en tight budget resulterar i att tjänstemännen levererar dålig service till dess målgrupp. Beslutsfattarna förväntar sig att dessa tjänstemän ska göra mer arbete för mindre resurser för att på så sätt spara skatteresurser (Thomann, 2015). Detta benämns av Thomann (2015) för public-service gap. Inom villkoret *kunna* är det även viktigt att kunskap finns bland tjänstemännen (Vedung, 1998) och att rätt prioriteringar görs inom verksamheten (Alexandersson, 2006). Med rätt prioriteringar menas att verksamheter måste prioritera och lägga resurser på områden som har mest behov av det (Alexandersson, 2006).

2.2 Närbyråkraters handlingsutrymme

Närbyråkrater definieras som tjänstemän inom den offentliga sektorn som är i daglig kontakt med medborgare och som fungerar som en länk mellan beslutsfattare och medborgare. Närbyråkrater har i uppgift att tolka politiska beslut för att sedan implementera dem i sitt arbete. (Lipsky, 1980; Sannerstedt, 2001) Implementeringen sker utifrån bottom-up perspektivet där närbyråkraterna kan påverka genomförandet av de politiska besluten i verksamheten. Enligt Hetting (2014) kan närbyråkrater agera utifrån egenintresse och välja den enklare banan genom att endast göra det som behövs. Närbyråkrater kan istället agera utifrån deras höga kompetens som gör att de alltid arbetar för att uppfylla direktiven från beslutsfattarna (Hetting, 2014). Närbyråkrater är följaktligen de tjänstemän som ansvarar för den sista pusselbiten i implementeringsprocessen och har makt över implementeringens resultat (Hill & Hupe, 2012). Därför anses närbyråkrater ha ett handlingsutrymme vid tolkning och implementering av politiska beslut. Enligt Lipsky (1980) utgår närbyråkraters handlingsutrymme från två olika faktorer, dels på möjligheten till att fritt tolka direktiven från beslutsfattarna, dels på den fasta

struktur som existerar och är fastställd av beslutsfattarna där regler, resurser och rutiner saknas. Beslutsfattare påverkar och bestämmer således fortfarande närbyråkraternas förutsättningar (Sannerstedt, 2001). Närbyråkraters handlingsutrymme är således begränsat då beslutsfattarna trots allt fortfarande styr implementeringsriktningen och har makt över vilka policys som närbyråkrater ska utgå ifrån i deras arbete (Schierenbeck, 2003).

2.3 Skolans roll i arbetet mot gängkriminalitet

Skolan anses ha en viktig roll i barn och ungdomars liv då skolan förser eleverna med utbildning som är avgörande för deras framtid. Skolans roll i samhället har ändrats där lärarnas roll har gått från att vara utbildnings- och kunskapsfokuserad under 1980-talet till att fokusera på uppfostran under 1990-talet. Idag är lärarens roll att både utbilda elever och att uppfostra dem genom att lära dem grundläggande värderingar och normer så som lika värde och solidaritet mellan människor. (Wahlgren, 2014) Wahlgren (2014) menar på att skolan ska ses som ett enskilt samhälle som ska synliggöra och hantera problem som existerar och uppstår bland elever. Vidare ska skolan fungera som ett stöd till elever, där elever ska kunna känna en trygghet och be om hjälp vid behov (Wahlgren, 2014). Detta är något som Skolverket strävar efter att uppnå via deras läroplan som betonar att lärare ska förse eleverna med skolrelaterad kunskap men även fostra dem genom att lära de om grundläggande värderingar och normer. I den nya läroplanen som träder i kraft den 1 juli 2022 står det även att skolan har ett ansvar att förebygga och motverka olika former av förtryck, intolerans och våld på grund av den rådande ökningen i gängkriminalitet (Skolverket, 2021). För att skolan ska kunna implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete finns det ett behov av att ett socialt band finns mellan elev och vuxna men även att samarbete mellan skola och olika parter finns.

2.3.1 Sociala band

Teorin om sociala band anses vara en kontrollteori som förklarar vilka faktorer som påverkar en individs kontroll av kriminella impulser. Teorin om sociala band har utvecklats av Travis Hirschi som delar in teorin i fyra delar: *anknytning*, *åtagande*, *delaktighet*, *övertygelse*. Varje kategori relaterar till en persons sociala band med människor i dennes närhet och kan vara avgörande ifall personen kommer att utföra brottsliga handlingar eller inte. *Anknytning* syftar till de relationer som en individ har med människor i hens omgivning såsom familj, vänner,

skolan och samhället i stort. *Åtagande* syftar istället på relationen som individen har till olika ansvarsområden såsom utbildning eller arbete och på viljan att uppnå mål som främjar det egna intresset men även samhället. *Delaktighet* innebär den tid som individen lägger på aktiviteter relaterat till det sociala nätverket, skolan, lagsport, religiösa grupper etc. *Övertygelse* syftar på individens övertygelse om vad som anses vara rätt och fel samt att följa samhällets lagar. (Andersson & Estrada, 2009) Andersson och Estrada (2009) poängterar att starka sociala band uppkommer ifall alla fyra delar (*anknytning, åtagande, delaktighet, övertygelse*) är närvarande hos individen och ifall individen har en bra relation till människorna i sin omgivning. Exempelvis, ett starkt socialt band kan finnas bland en elev och en lärare, förutsatt att det förekommer en god relation mellan dem och att eleven har en vilja att uppnå goda resultat i skolan och mål samt har en förståelse för skolgångens betydelsefulla roll och för vad som är rätt och fel. Andersson och Estrada (2009) förklarar hur starka sociala band minskar sannolikheten att unga utför kriminella handlingar på grund av rädslan att förlora goda relationer med betydelsefulla människor eller att förlora möjligheten till att lyckas i skolan. Ifall det inte förekommer starka sociala band mellan en elev och en lärare, kan eleven förlora känslan för vad som är rätt eller fel vilket ökar sannolikheten för avvikande beteende som i sin tur leder till ett utanförskap från samhället (Andersson & Estrada, 2009). Svaga sociala band kan således leda till att en elev saknar en anknytning till skolan och därav en ambition till att fullfölja sin utbildning vilket i sin tur kan resultera i gänganslutning. Det är som Andersson och Estrada (2009, s.33) förklarar: *”Har man mycket att förlora på att bryta mot lagen ur antingen social, instrumentell eller samvetsmässig synvinkel, är sannolikheten mindre att man begår brott än om man har lite att förlora. Svaga sociala band innebär att man är ”fri”, man berörs inte av andras reaktioner i lika stor utsträckning, vilket underlättar normbrott.”*

2.3.2 Samarbete

Vid brottsförebyggande arbete anses samarbete vara nyckeln till att minska gängkriminaliteten då mer kunskap fås om hur brottsförebyggande arbete ska utföras och då säkerheten ökar. Skolans samarbetspartner är den lokala Polisen, likaså den kommunala Socialtjänsten och privata organisationer. Ifall skolan samarbetar med dessa parter kan skolan med dess personal få mer kunskap om hur brottsförebyggande åtgärder kan implementeras i deras arbete. På så sätt kan säkerheten inom skolan öka och hjälp till eleverna kan ges mer effektivt vilken i sin tur bromsar den negativa utvecklingen bland eleverna (Johansson, 2014). Johansson (2014)

betonar dock att skolans brottsförebyggande arbete är även beroende av stöd från kommunen i deras arbete mot gängkriminalitet och att kommunen måste vara involverade och stötta både eleverna och deras föräldrar.

Vid brottsförebyggande arbete är det även viktigt med att applicera olika program som riktar sig mot skolan, hemmet och samhället i stort och syftar på att förebygga beteendeproblem bland unga. För att dessa program ska kunna appliceras på ett framgångsrikt sätt är det viktigt att samarbete och samverkan är närvarande mellan de involverade parterna. (Sundell & Forster, 2005) Sundell och Forster (2005) uppmärksammar bland annat skolbaserade program som fokuserar på brottsförebyggande arbete och evidensbaserad prevention. Syftet är att kartlägga eleverna och identifiera vilka elever som har problem eller kan komma att ha problem i framtiden i vuxen ålder. På så sätt kan man i tidig ålder förhindra ungdomar från att ansluta sig till gängkriminaliteten förutsatt att riskfaktorer identifieras. (Sundell & Forster, 2005) Sundell och Forster (2005) lyfter fram olika riskfaktorer som ligger till grund för en individs kriminella beteende, det vill säga ifall individen kommer att begå brott eller inte. Riskfaktorer kan förekomma inom kompiskretsen där vänner utför kriminella handlingar eller använder droger. Andra riskfaktorer kan förekomma i skolan såsom en dålig skolmiljö, låg säkerhet, dåliga resultat, hög frånvaro, brist på framtidsplaner och skolambitioner. Därför är det viktigt att lärare tillsammans med Polisen, Socialtjänsten eller övriga verksamheter men även föräldrar samarbetar för att agera i tid och hjälper eleven i fråga. (Sundell & Forster, 2005)

3. Metod

3.1 Forskningsdesign

Vid utformning av en studie måste forskare göra ett val kring vilken typ av forskningsdesign som studien ska bestå av och valet beror på studiens frågeställning (Teorell & Svensson, 2007). Frågeställningen i denna studie är “ Hur implementerar lärare brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden?” och då frågeställningen är beskrivande, eftersom den förklarar hur något går till, är en kvalitativ fallstudie mest lämpad att ha som forskningsdesign (Esaisasson et al., 2017).

En fallstudie innebär, enligt Bryman och Bell (2017), att forskaren studerar ett specifikt fall som exempelvis ett specifikt område eller en viss grupp av människor. Att använda en kvalitativ fallstudie som en forskningsdesign gör det möjligt för forskaren att fokusera på ett urval fall och på så sätt studera komplexa sociala situationer på ett djupare plan. Forskaren studerar således fallet i detalj och kan upptäcka fenomen och insikter som högst sannolikt inte hade varit möjligt vid en massstudie. (Flyvbjerg, 2011; Bryman & Bell, 2017) I denna studien är det lärares implementering av brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden som utgör det fall som ska undersökas. Det rör sig således om ett implementeringsfall relaterat till lärare. Lärare har valts som analysenheter eftersom de anses vara de viktigaste närbyråkraterna som är i daglig kontakt med medborgarna. I och med att elever spenderar majoriteten av sin tid i grundskolan är lärare väldigt viktiga för elever och kan påverka elevers väg i livet (Wahlgren, 2014). Vidare har lärare i grundskolor i socialt utsatta områden specifikt valts då gängkriminalitet förekommer främst inom socialt utsatta områden och bland unga (Polisen, 2017). Grundskolan har valts på grund av den obligatoriska skolplikten som finns i Sverige som säger att grundskolan är obligatorisk för alla (Machin et al., 2011).

3.2 Forskningsmetod

Den forskningsmetod som har använts för att passa forskningsdesignen, dvs. kvalitativ fallstudie, är semi-strukturerade intervjuer där intervjufrågorna, som hittas i 7.1 Intervjuguide, utgör studiens operationaliseringen. Med semi-strukturerade intervjuer menas att forskaren i

förväg formar intervjufrågor som besvaras av studiens deltagare och att dessa frågor endast används som en guide under intervjun. Det innebär att frågorna endast är en utgångspunkt för att forskaren ska ha något att förhålla sig till under intervjun samt att nya frågor och följdfrågor kan dyka upp beroende på respondenternas svar. (Esaïasson et al., 2017; Eliasson, 2013; Larsen, 2018, Bryman & Bell, 2017) Semi-strukturerade intervjuer har valts eftersom det, enligt Bryman och Bell (2017), är den mest passande forskningsmetoden vid en kvalitativ fallstudie men även på grund av de fördelar som tillkommer. Semi-strukturerade intervjuer ger forskaren möjligheten till att samla lärares erfarenheter, tankar, åsikter och känslor vilket inte hade varit möjligt vid en kvantitativ undersökning (Bryman & Bell, 2017). I och med att det inte finns en fast struktur vid semi-strukturerade intervjuer kan lärarna, bortsett från att ge välformulerade svar och säga det de önskar att säga, göra tillägg och hoppa tillbaka till tidigare ställda frågor. Vidare kan forskaren ställa följdfrågor beroende på respondenternas svar och på så sätt fånga upp en detaljerat helhet av lärares arbetssätt, erfarenheter och händelser. (Eliasson, 2013) Det innebär att forskaren kan ha en öppen konversation och till och med en diskussion där nya frågor och tankar kan uppstå under intervjun som kan komma både från läraren och från forskaren (Larsen, 2018). Det uppstår följaktligen en ömsesidig konversation där kunskap överförs från respondenterna till forskaren men också från forskare till respondenterna som får information om ämnet som studien berör (Esaïasson et al., 2017). På så sätt samlar forskaren in primärdata, information som inte är och har varit tillgänglig för allmänheten (Larsen, 2018). Studiens primärdata är således de utförda semi-strukturerade intervjuerna.

Dock förekommer nackdelar vid användning av semi-strukturerade intervjuer som bör tas i beaktning. Den största nackdelen är bristen på generalisering som ställer frågan hurvida intervju svaren kan anses vara representativa för en hel grupp. I detta fallet kan svaren från lärarna i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings grundskolor inte generaliseras då svaren är individualiserade. (Stukát, 2011) Därför har istället en analytisk generalisering gjorts vilket innebär att studiens resultat anses vara en vägledning för vad som kan hända i en annan situation, dvs. att lärare vid andra skolor kan högst sannolikt dela arbetssätt, erfarenheter och åsikter (Kvale & Brinkmann, 2014).

En ytterligare nackdel med semi-strukturerade intervjuer är brist på öppenhet vilket innebär att det inte är möjligt för läsarna att delta i utvecklingen av intervjuerna eller i allmänhet under studiens gång (Bryman & Bell, 2017). För att förebygga denna nackdel finns en detaljerad beskrivning på forskarens tillvägagångssätt, intervjufrågorna finns tillgängliga i avsnitt 7.1

Intervjuguide och intervjuernas viktigaste delar transkriberades vilket innebär att läsaren kan ta del av intervjuerna om så önskas. Vidare har en öppenhet varit närvarande gentemot respondenterna som har fått fullständig förklaring om studien (ämne, syfte, metod etc.).

En annan nackdel är att respondenterna inte är helt ärliga när de svarar på frågorna och svarar på ett sätt som anses vara socialt accepterat för att inte dömas eller svarar på ett sätt som de tror att forskaren vill att de ska svara på (Larsen, 2018; Esaiasson et al., 2017). Detta har dock motarbetats genom att vara tydlig med att syftet bakom studien är att fånga upp deras personliga och genuina tankar, åsikter, arbetssätt och erfarenheter. Vidare har respondenterna erbjudits att själva bestämma på vilket sätt de skulle vilja utföra intervjun, via ett digitalt eller fysiskt möte, för att skapa en större bekvämlighet för dem. Dessutom har anonymitet erbjudits för att de på så sätt ska kunna ge ärliga svar.

Vid utförande av intervjuer förekommer ett fåtal etiska överväganden som bör tas i beaktning. Enligt Bryman och Bell (2017) finns det fyra olika typer av etiska överväganden som måste tillämpas: (1) om skador kan uppstå till de deltagande personerna och den tillämpade konfidentialiteten. (2) Om det inte finns något fullständigt samtycke från någon av deltagarna i undersökningen. (3) Om det på något sätt strider mot deltagarens integritet. (4) Om de som utför studien döljer viktig information från deltagarna eller om de åtar sig någon typ av bedrägeri eller ger falsk information om studien. (Bryman & Bell, 2017) Dessa fyra etiska riktlinjer har tillämpats under intervjuprocessen. Det har beaktats att de intervjuade lärarna kan påverkas negativt eller mentalt av intervjufrågorna. Frågorna kan skada dem som närbyråkrater och deras bild såväl som deras säkerhet eftersom de arbetar i skolor som består av ungdomar som är en del av gängkriminalitet. Därför har lovad anonymitet givits till deltagarna för att skydda dem och deras integritet. Vidare har information om studien och intervjuprocessen givits direkt till deltagarna där ingen information har gömts och där tillgången till det skriftliga materialet har erbjudits. Sekretess kan inte utlovas på samma sätt, men det kommer på något sätt att uppfyllas genom att inte skada någon.

3.3 Urval

Ett målstyrt urval har gjorts i denna studie vilket, enligt Bryman och Bell (2017), innebär att urvalet bör överensstämma med studiens frågeställningen som är "Hur implementerar lärare

brottsförebyggande åtgärder i grundskolor i socialt utsatta områden?”. Det innebär i princip att alla lärare i grundskolor, som befinner sig i socialt utsatta områden, kan delta i undersökningen men för att avgränsa urvalet har högstadielärare i grundskolor i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning valts. Högstadielärare har valts eftersom elever på högstadiet befinner sig i tonåren vilket är en tid av mycket förvirring och osäkerheter där man försöker hitta sig själv och en samhörighet (Sundell & Forster, 2005). Därför är det rätt vanligt att tonåringar hamnar i gängkriminalitet under den perioden och därför är det viktigt att lärare implementerar brottsförebyggande åtgärder för att förhindra att detta sker. Vidare har specifikt Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning valts eftersom Polisen klassar området som ett extremt högt utsatt socialt område som uppmärksammas ofta i samband med skjutningar och gängkriminalitet (Polisen, 2017). Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning befinner sig i Västerort i Stockholms kommun och omfattar stadsdelarna Rinkeby, Akalla, Husby och Kista.

För att komma i kontakt med dessa lärare användes Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings internethemsida för att hitta skolor i området och personalens kontaktuppgifter. Dock var endast kontaktuppgifter tillgängliga för tre kommunala skolor; en i Rinkeby, en i Husby och en i Akalla. Högstadielärarna på dessa skolor blev kontaktade via mejl vid två tillfällen då endast 3 svarade vid första mejlet. Av 64 lärare var det 10 som var villiga att delta i studier, 8 svarade att de inte hade tid eller kunde hjälpa till och de resterande 46 lärarna svarade inte. Hur många deltagare en studie bör ha beror, enligt Esaiasson et al. (2017), inte på antalet deltagare utan på huruvida deras svar ger studien en teoretisk mättnad. Därför har 10 respondenter varit tillräckligt att ha för att studiens frågeställning ska kunna besvaras. Kommunikationen med dessa 10 respondenter skedde via mejl där intervjuer blev inbokade v.45 och v.46 på valfri plats. Med tanke på den rådande pandemin valde respondenterna att utföra intervjuerna via telefon eller Teams. Intervjuerna pågick under 20-40 minuter där intervjuerna transkriberades. Dock transkriberades inte hela intervjun från ord till ord utan det som transkriberades från ord till ord var de svar som ansågs vara högst relevanta för studiens syfte och frågeställning.

3.4 Forskningskriterier

Vid en studie är det viktigt att tänka på tillförlitligheten och giltigheten av studien, dvs. reliabilitet och validitet. Reliabilitet hänvisar till frågan huruvida det är möjligt att återskapa studien på exakt samma sätt och få exakt samma resultat. I kvalitativa studier innebär det att

resultaten ska kunna tolkas på samma sätt även när någon annan än forskaren utför analysen. På så sätt går det att urskilja ifall studiens resultat är tillförlitliga eller är endast en tillfällighet. (Teorell & Svensson, 2007) Reliabilitet har uppnåtts genom att noga transkribera varje lärares svar från ord till ord för att inte betydelsen av deras svar ska försvinna. Vidare har intervjuerna gjorts i en tyst miljö utan några avbrott eller ljud som påverkar inspelningen och transkribering av intervjuerna. Validitet å andra sidan avser frågan huruvida studien mäter vad som är avsett att mäta, om den teoretiska definitionen av ett koncept är i linje med den operativa definitionen och till mätningens relevans (Teorell & Svensson, 2007; Larsen, 2018) I denna studie har lärares arbete mot gängkriminalitet mätts via intervjufrågorna och validitet har uppnåtts genom att forma frågorna på ett sätt som fångar upp lärares arbete, erfarenheter och tankar kring gängkriminaliteten relaterat till deras roll som lärare. På så sätt, mäter studien det som var tänkt att mäta. Men validitet har också uppnåtts genom att få ärliga svar och genom att ha tydliga och öppna frågor som förhindrar att eventuella osäkerheter och missförstånd kring frågorna uppkommer.

4. Analys

4.1 Förstå

Tjänstemän, vars uppgift det är att implementera politiska beslut, måste ha en förståelse för innebörden av de politiska direktiven och implementeringen (Lundqvist, 1987; Sannerstedt, 1997; Olsson et al., 2019). Det empiriska materialet visar att lärarna på Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning grundskolor har en förståelse för att lärare har en viktig roll i elevers liv. Respondenterna anser att deras uppgift är att få eleverna att förstå att de har sin framtid i sina egna händer, att lärandet är för deras skull och att läraren ska anses vara ett medel för dem att tillgodogöra sig av. Vilket typ av medel som lärare ska vara för eleverna skiljer sig dock åt bland respondenterna. Respondenterna, bortsett från R1, anser att lärare har två olika roller att axla: dels ska lärare vara den vuxna personen som förser elever med skolrelaterad kunskap, dels fostra eleverna och fungera som ett emotionellt stöd som elever kan söka sig till vid behov. Det är som högstadieläraren H1, som undervisar i engelska och svenska på en skola i Husby, förklarar:

Vilken roll man har är olika. Till vissa elever är man en motvikt till en kultur som en elev har hemma och runt omkring sig som inte stämmer överens med den som han eller hon vill vara och då kan jag vara den som är den vuxna personen som säger att det är okej att du är den som du är. Det kan också handla om det mest basala som språk, att ge de chans att kunna uttrycka sig i samhället och ta del av det som uttrycks i samhället, att vara källkritisk. Men förutom att lära de massa saker om världen så tänker jag att det också är att vara en person som ser dem och bryr sig om dem. - H1, Engelska/Svenska, Husby

Detta är lik den roll som har förändrats med tiden och som Wahlgren (2014) lyfter fram. Enligt Wahlgren (2014) har dagens lärare i uppgift att förse eleverna med kunskap om skolrelaterade ämnen och att fostra eleverna genom att lära dem om grundläggande värderingar och normer. Detta är även den roll som Skolverket förklarar i sina styrdokument där vikten av att både ha en skolrelaterad och fostringsrelaterad undervisning betonas (Skolverket, 2021). Med tanke på att respondenterna, förutom R1, applicerar detta går det att säga att det finns en förståelse för de politiska direktiven, för vad som förväntas från dem och vad som bör implementeras i deras undervisning. Detta går dock inte att säga om högstadieläraren R1, som undervisar i engelska

och svenska på en skola i Rinkeby, då hen istället anser att lärares enda uppgift är att undervisa. Som R1 säger: “[...]Skolans uppgift är undervisning först och främst och det är den vi måste jobba med[...]Vi kan inte göra mer än att folk blir godkända[...]Vi har inte ansvaret att sköta resten[...] Det är inte skolans uppgift.” Svaret som R1 ger är därför mer kopplat till den roll som lärare hade under 1980-talet där endast skolrelaterad kunskap gavs till eleverna (Wahlgren, 2014). Med tanke på att Skolverkets styrdokument betonar vikten av att lära elever om grundläggande normer och värderingar, går det att ifrågasätta R1s implementering av styrdokumentet. I fallet med R1 går det därför att säga att det saknas en förståelse för syftet bakom styrdokumentet och de politiska direktiven. Resultatet blir en ouppfylld implementering av Skolverkets styrdokument vilket kan kopplas till Lundqvist (1987) som betonar att brist på förståelse leder till misslyckad implementering. Varför det inte finns en förståelse hos R1 går inte att svara på då det kan bero på hans egna kunskaper och kompetens (Vedung, 1998) eller på att styrdokumentet saknar tydlighet (Lundqvist, 1987; Sannerstedt, 1997; Olsson et al., 2019).

När det gäller specifikt gängkriminalitet och lärares roll i arbetet mot gängkriminalitet, nämner alla respondenter att det inte förekommer tydliga riktlinjer på hur lärare ska implementera brottsförebyggande åtgärder i deras arbete. Det enda som nämns bland respondenterna är att en orosanmälan ska göras till Socialtjänsten när en elev vid upprepade tillfällen påvisar destruktivt eller avvikande beteende. Det innebär att Skolverket inte har, under flera år, tillämpat styrdokument som ger direktiv på hur skolan ska implementera brottsförebyggande åtgärder i syfte mot att motarbeta gängkriminaliteten. Det saknas således politiska beslut som ska implementeras. I detta fall har lärare ett otroligt stort handlingsutrymme där var och en individuellt tolkar och applicerar Skolverkets nuvarande styrdokument på olika sätt. Denna handlingsfrihet som lärarna besitter kan kopplas till Lipskys (1980) teori om närbyråkraters handlingsutrymme som bland annat betonar att närbyråkrater har en frihet att tolka direktiv från beslutsfattarna. Den rådande tolkningsfriheten gör det möjligt för lärare att själva tolka vilken roll de har i arbetet mot gängkriminalitet. Vilken roll respondenterna anser att de har är kopplat till hur de ser på sin generella roll som lärare. R1 menar följaktligen på att det inte är lärarens uppgift att arbeta med gängkriminalitet utan lärares uppgift är att undervisa och arbeta med det som tillhör undervisningen. De övriga respondenterna anser å andra sidan att lärare har en stor roll i arbetet mot gängkriminalitet då lärarna bär på ansvaret att förhindra elever från att ansluta sig till det kriminella livet. Det är som läraren A4, som undervisar i engelska på en skola i Akalla, förklarar:

Lärare har en stor roll i att utforma de här eleverna, inte bara i skolan utan också i helhet, liksom, i samhället, det är också på grund av att vi som lärare, vi tillbringar mest tid med dem här eleverna, de är i skolan 8 timmar om dagen, de träffar sällan sina föräldrar för på fritiden är de ute med vänner. I skolan är det vi som har den rollen då vi ser hur de utvecklats, när de börjar ta fel väg, vi ser redan i tidigt skede och där redan kan man prata med eleven för att vägleda den, och oftast brukar vi prata om konsekvenser och försöka få dem att förstå konsekvensen av det som man gör. - A4, Engelska, Akalla

Den rådande tolkningsfriheten som Lipsky (1980) talar om i sin teori om närbyråkraters handlingsutrymme syns tydligt i det empiriska materialet. Respondenterna väljer att tolka Skolverkets breda riktlinjer på olika sätt med avsikten att implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete. Det innebär således att, trots att det inte finns tydliga direktiv om brottsförebyggande arbete i skolor, finns det fortfarande en förståelse bland respondenterna att de som lärare på ett eller annat sätt kan arbeta brottsförebyggande. Detta gäller även R1 som, trots åsikten att det inte är lärarens ansvar att arbeta mot gängkriminalitet, väljer att implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete genom att fokusera på undervisningen och det som hör till undervisningen. Denna förståelse kopplas till villkoret *förstå* som bland annat Lundqvist (1987) nämner. När förståelse är närvarande bland tjänstemän, är det lättare för dem att uppfylla syftet bakom deras arbete (Lundqvist, 1987). Att respondenterna har förståelse för att brottsförebyggande arbete i skolan kan göras på ett eller annat sätt kan enligt teorin av Vedung (1998) innebära att de har goda kunskaper och en god kompetens. Dock visar det empiriska materialet på att graden förstå skiljer sig åt bland respondenterna då R1 utmärker sig från resten och har inte en förståelse på att lärare faktiskt kan göra mer än att undervisa. I fallet med R1 kan hans kunskap och kompetens ifrågasättas enligt Vedung (1998). Men på vilket sätt och i hur stor utsträckning respondenterna arbetar med gängkriminalitet beror även på graden av vilja vilket kommer att beröras i nästa avsnitt.

4.2 Vilja

Vilja måste vara närvarande bland tjänstemän för att lyckad implementering ska kunna uppfyllas. (Sannerstedt, 1997; Vedung, 2016; Olsson et al., 2019). När det gäller lärares arbete mot gängkriminalitet, visar det empiriska materialet på att det finns en vilja bland

respondenterna att implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete. Detta gäller även R1 som, trots åsikten om att det inte är lärarnas ansvar att arbeta mot gängkriminalitet, vill implementera brottsförebyggande åtgärder relaterat till undervisning för att få elever att klara av skolan. Respondenterna arbetar med att motivera sina elever till att vilja gå till skolan genom att individualisera undervisning och på så sätt hitta varje elevs drivkraft till att uppnå goda resultat. Det kan röra sig om att eleverna har checklistor, egna instruktioner, egen liten kort genomgång efter den stora genomgången, får individualiserade uppgifter, utföra aktiviteter relaterade till skolämnen eller att få kunskaper om hur arbetslivet ser ut. Men respondenterna arbetar även mycket med att höja elevernas självförtroende och självkänsla samt att inse vikten av att säga "Jag förstår inte". Detta appliceras även till elever som har problem i skolan eller anses vara stökiga. Att hantera stökiga elever anses också vara viktigt i det brottsförebyggandet arbetet då det oftast är dessa individer som, enligt Sundell och Forster (2005), hamnar i ett utanförskap och därefter i kriminella gäng. Att elever är stökiga kan, enligt Sundell och Forster (2005), bero på att hen har svaga sociala band till vuxna personer och saknar känslan av vad som är rätt eller fel. Därför är det väldigt viktigt att skapa starka sociala band med eleverna, som Sundell och Forster (2005) säger, vilket respondenterna gör genom att relatera till dem, uppmuntra dem och att ha öppen kommunikation. Det är som A1, som undervisar i matematik och naturvetenskap på en skola i Akalla, berättar:

Bygger relationer, får dem att relatera lite till mig och använder lite mer roligare arbetsmetoder, jag pratar väldigt mycket om respekt, vi har väldigt mycket egna diskussion där de får komma till tals, också på lektioner så får de synas lite mer, väldigt viktigt att höja dem och att förvänta sig också mycket, att liksom säga "men vad duktig du är, jag såg vad du gjorde", kanske mejla hem och säga att ditt barn har varit, arbetat väldigt bra och jobbat hårt idag. Det gör ganska mycket faktiskt. - A1, Matematik/Naturvetenskap. Akalla

Respondenterna anser att starka relationer till elever gör det möjligt för dem att motivera, hjälpa och hantera alla olika typer av elever. Respondenterna menar på att dessa åtgärder kan ses som byggstenar för att få eleverna att vilja gå till skolan, uppnå goda resultat, läsa vidare och förmodligen få ett bra jobb istället för att hamna på gatan och tillhöra ett kriminellt gäng. Detta arbete överensstämmer med det som Sundell och Forster (2005) förklarar. Enligt Sundell och Forster (2005) är brist på intresse för skolan, att få goda betyg och skolnärvaro bland eleverna faktorer som är starkt relaterade till gänganslutning och problematik i det vuxna livet. Ifall starka sociala band är närvarande bland elev och lärare har eleven en anknytning till läraren, ett

åtagande för skolan, delaktighet i skolaktiviteter och en övertygelse om vad som är rätt eller fel. Dock visar det empiriska materialet på att högstadielärarna H1 och H2 från Husby har en tendens att separera stökiga elever från resterande vilket enligt Sundell och Forster (2005) innebär att svaga sociala band förekommer och att dessa stökiga elever förlorar anknytningen, åtagandet, delaktighet och övertygelsen. Elever hamnar då i ett utanförskap och brottsförebyggande arbete utförs inte enligt Sundell och Forster (2005).

Sedan har respondenterna, förutom R1, även en vilja att applicera ämnet gängkriminalitet direkt i deras undervisning genom att föra diskussioner i klassrummet om skjutningarna som händer i området, om vad som är rätt och fel, vad det innebär att vara kriminell och vilka konsekvenser det leder till. Vidare får eleverna debattera om de pågående nyheterna, läsa böcker skrivna av författare från förorten, analysera gangsterrap låttexter och poesi för att slå hål på vissa föreställningar. På så sätt belyser lärarna hur gängkriminaliteten påverkar den inblandade men även människorna runt omkring. Men även fysiska aktiviteter implementeras i undervisningen. R3, som undervisar i idrott och hälsa på en skola i Rinkeby, har en vilja att implementera olika aktiviteter i undervisningen för att eleverna ska integreras mer i det svenska samhället. Aktiviteter syftar på att utöva friluftsliv såsom paddling, orientering och klättring på andra sidan av stan för att ungdomarna från förorten ska blandas med övriga ungdomar. Även A1 och A2, som undervisar i matematik och naturkunskap på en skola i Akalla, implementerar fysiska aktiviteter i sin undervisning men då rollspel där olika scenarion relaterat till kriminalitet byggs upp för att eleverna ska få en bättre inblick och förståelse för problematiken som råder. Det är som A2 förklarar:

*Ett scenario kan vara att en elev får ett paket av en äldre kriminellt involverad person som eleven ska leverera i utbyte mot 5000kr men eleven blir rånad på vägen och förlorar sitt paket. Eleven har då en skuld gentemot person som gav paketet som eleven inte kan betala och måste då göra olika kriminella tjänster till personen och eleven blir då köpt och ansluter till gäng. En faktura mot sitt liv. - **A2, Matematik/Naturvetenskap, Akalla***

Men respondenterna i Akalla och i Husby arbetar även med att implementera de brottsförebyggande programmen Mentors in violence prevention (MVP) och Agera tillsammans (AT) vars syfte är att förhindra och förebygga våld. Elever får tillsammans med lärare kunskap om att ta ansvar och säga ifrån vid utsatthet av våld eller som vittne till våld. På så sätt skapas en gemenskap och en kompisanda där en miljö med kränkningar och våld anses

vara otillåtet. Dessa program är likt det som Sundell & Forster (2005) lyfter fram; att skolbaserade program bör finnas då det skapar möjligheten för skolan att kartlägga eleverna och identifiera elever i riskzonen. Genom MVP och AT kan lärarna i Akalla och Husby utföra detta som Sundell & Forster (2005) uppmärksammar.

Utöver undervisningen implementeras även brottsförebyggande åtgärder i form av samarbete mellan lärare och olika parter. Respondenterna har ett kontinuerligt samarbete med skolans socialpedagoger, skolsociologer, kuratorer, lärar- och elevassistenter samt med skolans psykolog som är på plats två gånger i veckan. Vidare har respondenterna ett kontinuerligt samarbete med elevernas föräldrar där kontakt med föräldrarna sker via fysiska utvecklingssamtal och telefonsamtal. Men ett tätt samarbete finns även med fältarbetare som är anställda av Stockholm Stad och arbetar i området för att fånga upp elever som befinner sig i destruktiva miljöer. Samarbeten mellan respondenterna och dem ovannämnda parterna är således kontinuerliga. Respondenterna menar på att syftet bakom dessa täta samarbeten är att få och ge information om elevernas resultat, livssituation och mående. Syftet är även att fånga upp och hjälpa elever som anses vara på väg eller är redan inne i det kriminella livet. Men respondenterna i Husby har även samarbete med privata organisationer där framtidsveckan hålls vid jämna mellanrum där föreläsare med bakgrund från förorten, stora familjer, fattigdom, destruktiva hemmiljöer etc. bjuds in till skolan för att tala om deras jobb och resan dit. Att samarbete finns mellan skola och olika parter kan kopplas till Johansson (2014) som betonar vikten av samarbete vid brottsförebyggande arbete. Enligt Johansson (2014) resulterar samarbete i att kunskap mellan parterna överförs, att brottsförebyggande arbete kan utföras mer effektivt, att elevernas negativa utveckling kan bromsas och att skolsäkerheten kan ökas. Det empiriska materialet överensstämmer således med Johansson (2014) angående detta.

Dock förekommer inte kontinuerliga samarbeten med Polisen och Socialtjänsten. Polisen blir endast involverad när det finns bevis att en elev har begått brott och Socialtjänsten blir endast involverad vid akuta ärenden när en elev vid upprepade tillfällen visat destruktivt eller avvikande beteende. Respondenterna får då tillsammans med skolans rektor göra en orosanmälan till Socialnämnden ifall sådant beteende uppstår ofta eller ifall annan problematik finns. R2, som undervisar i samhällskunskap på en skola i Rinkeby, förklarar vad som händer vid en orosanmälan:

Exempelvis ifall en elev har hög skolfrånvaro sätts flera insatser in i syfte mot att ge stöd för att eleven ska kunna må bra och lyckas. Då blir föräldrarna inblandade och man tar in

skolsocionomen som arbetar intensivt med eleven och socanmälan görs ifall föräldrarna inte är tillräckligt starka. Om det blir en socanmälan har vi ett fortsatt samarbete med socialtjänsten, skolsocionomen och föräldrarna. Så vi är med hela vägen. - R2,

Samhällskunskap, Rinkeby

Det innebär att eleven kan redan ha anslutit till ett kriminellt gäng innan Socialtjänsten eller Polisen involveras och då blir inte samarbetet med skolan kontinuerligt. Enligt Johansson (2014) måste samarbete ske kontinuerligt för att brottsförebyggande arbete ska kunna uppfyllas. Då samarbete mellan skola och Polisen respektive Socialtjänsten endast sker vid akuta ärenden går det ifrågasätta huruvida samarbetet är kontinuerligt och brottsförebyggande. Dessutom poängterar respondenterna från Husby att samarbetet med specifikt Socialtjänsten inte alltid fungerar på grund av inkompetenta socialarbetare och på den stora belastning som varje socialarbetare har (30 ärenden per arbetare). Detta visar på att samarbetet ibland saknar kommunalt stöd som Johansson (2014) anser är avgörande för ett fungerande och brottsförebyggande arbete. Men hur samarbetet ser ut mellan skolan och de olika parterna kan även bero på lärarnas egna vilja. R3 väljer att bjuda in poliser till sina lektioner för att de ska skapa sociala band med eleverna genom att göra olika aktiviteter tillsammans och umgås. Detta kan förklaras med hjälp av Lundquist (1987) som påstår att viljan styrs av personliga preferenser och intressen. Det innebär att R3 har ett större intresse för att samarbeta kontinuerligt med bland annat Polisen och därav en större vilja att självmant skapa bredare samarbete i jämförelse med de övriga respondenterna.

Sedan finns det respondenter som har en vilja att spendera sin fritid och utföra handlingar som är utanför en lärares befattning i syfte mot att implementera brottsförebyggande åtgärder och hjälpa elever. A2 har bland annat handlat frukt och mellanmål till elever som inte äter skolmaten för att de ska ha mer energi och orka med skolan. Vidare har A2 köpt fotbollsskor till en elev för att han skulle spela fotboll istället för att umgås med kriminella vänner. A2 berättar även om arbetet med att arrangera fotbollsträningar:

Jag tog kontakt med kommunen, med AIK, och hyrde en AIK tränare en gång i veckan,. Sen var jag tvungen att hitta sponsorer som betalade det här. En gång i veckan hade jag två gymnasalar där de fick komma in och spela fotboll med en AIK tränare, det gynnade ut i ortenfotbollen där de spelade med olika orter, det var jätteaktuellt. Jag ville hålla borta gängkriminaliteten för att kunna fånga upp barn under 15 år. De som var drogpåverkade fick

bara kolla och fick inte spela utan skulle man spela skulle man vara drogfri. Jag har valt själv hur jag ska närma mig det här, jag har inte följt en plan, utan det är tillfället som ges, möte vad är det jag ser, jag har ingen mall utan det sker hela tiden på plats. - A2,

Matematik/Naturvetenskap, Akalla

Men även A3 och H3 har en vilja att göra mer. När inte A3 arbetar som franska, samhällskunskaps och svenska högstadielärare på skolan i Akalla engagerar hen sig i organisationen Noll Utanförskap (NU). Syfte är att inkludera ungdomar (12-25 år) i utanförskap med undervisning i fokus genom att elever får åka till företag, vara en del av arbetslivet, bredda sitt kontaktnät och har mentorer där läxor görs tillsammans med mentorerna. H3, som undervisar i matematik i en skola i Husby, berättar om hur hen gör mer för sina elever:

Jag har fått ringa försäkringskassan, fått prata med socialtjänsten och fixat med pengar för att föräldrarna inte pratar svenska, ibland är de inneboende. Sedan har jag hämtat elever, som inte velat gå till skolan, varje morgon och kört dem till skolan Det är så enormt mycket kring eleverna så det jag kan göra är väldigt mycket och sen så sliter det på en men det betyder väldigt mycket. - H3, Matematik, Husby

Det empiriska materialet visar tydligt på att det finns skillnader bland respondenterna gällande graden av vilja. Detta har enligt teorin att göra med att viljan styrs av personliga preferenser, erfarenheter, intresse, prioritering, livssituationer och attityden gentemot arbetsplatsen (Lundquist, 1987; Alexandersson, 2006). Det innebär att de respondenter, som utför handlingar utanför sin befattning som lärare (H3, A2, A4), prioritera arbetet mot gängkriminalitet på ett högre plan och har ett större intresse för detta i jämförelse med de övriga respondenterna. De övriga respondenterna, bortsett från R1, agerar istället, enligt Hetting (2014), efter sin kompetens och arbetar med att alltid uppfylla direktiven från beslutsfattarna, dvs. Skolverkets styrdokument. R1 som fokuserar på undervisningsutvecklingen agerar istället, enligt Hetting (2014), efter egenintresse och väljer att gå den enkla vägen genom att endast undervisa i skolrelaterade ämnen. Men trots att brottsförebyggande åtgärder implementeras bland alla respondenter, finns det en vilja bland respondenterna, förutom R1, att göra mer vilket kopplas till det tredje implementeringsvillkoret *kunna* som lyfts fram i nästa avsnitt.

4.3 Kunna

För att beslutsfattarnas direktiv ska implementeras måste tjänstemännen faktiskt kunna genomföra implementeringen (Lundqvist, 1987). Det empiriska materialet visar att respondenterna kan arbeta brottsförebyggande men inte i den utsträckning som behövs för att gängkriminalitet ska minska. Respondenterna anser att deras brottsförebyggande arbete är begränsat av beslutsfattarna och kan därför inte göra mer än vad som önskas på grund av brist på politiska insatser och resurser. Detta stämmer överens med Thomann (2015) som menar på att brist på politiska insatser och resurser resulterar i att *kunna* inte kan uppfyllas. Med politiska insatser syftar respondenterna på att Skolverket måste tillämpa riktlinjer om hur och vilka brottsförebyggande åtgärder som ska implementeras i skolan. Dessa riktlinjer ska betona hur personalen ska behandla eleverna och identifiera, agera och hjälpa elever som befinner sig i destruktiva miljöer eller har någon form av problem. Det räcker således inte att Skolverket (2021) nämner i den nya läroplanen, som träder i kraft den 1 juli 2022, att skolan ska förebygga och motverka olika former av förtryck, intolerans och våld utan det måste stå hur detta arbete ska utföras. Skolverket bör även, enligt respondenterna, införa obligatoriska brottsförebyggande program som ska implementeras i skolor där eleverna själva är aktiva och får ta del av programmet såsom Mentors in violence prevention (MVP) och Agera tillsammans (AT). För att skolan ska kunna implementera dessa riktlinjer och program är skolans personal, enligt respondenterna, i behov av utbildning vilket bekräftar det som Vedung (1998) säger; kunskap måste finnas för att implementering ska lyckas. Som Sunder och Forster (2005) nämner är det även viktigt att samarbete finns för att programmen ska lyckas och som tidigare nämnt förekommer endast akuta, inte kontinuerliga, samarbeten mellan skola och Socialtjänsten samt Polisen. Det är som A4, som undervisar i engelska på en skola i Akalla, förklarar:

Vissa oro kan inte anmälas för att det inte finns några bevis och i vissa fall så kan man se misstänksamma beteende som är avgörande och som kan förebyggas i tid men då kan inte alla insatser läggas in med Polisen och Socialtjänsten utan det görs när det redan är för sent. -

A4, Engelska, Akalla

Detta bekräftar det som Shierenbeck (2003) poängterar; att närbyråkraters handlingsutrymme är således begränsat då beslutsfattarna trots allt fortfarande styr implementeringsriktningen och har makt över vilka policys som närbyråkrater ska utgå ifrån i deras arbete. Därför menar respondenterna på att politiska insatser bör göras som underlättar för ett kontinuerligt samarbete mellan skola, Socialtjänsten och Polisen. Mer specifikt menar respondenterna att reformer bör ändras och arbetsbördan inom skola, Socialtjänsten och Polisen bör minska för att samarbete ska kunna ske kontinuerligt och för att brottsförebyggande arbete ska ske effektivt. Respondenterna anser även att andra reformer bör ändras såsom friskolereformen som tillåter att skolor styrs av andra ägare än stat, landsting eller kommun. Det svenska friskolesystemet resulterar, enligt respondenterna, i ensidiga elevsättningar, mer oro i klassrummen och mer arbetsbörda till skolpersonalen och anses vara ett hinder för att respondenterna ska kunna arbeta brottsförebyggande. Ett ytterligare hinder, anser respondenterna, är den rådande segregationen i det svenska samhället där klyftorna mellan rika och fattiga har blivit större. Respondenterna menar att ifall segregationen minskar, kommer skolan kunna göra ett bättre jobb med att undervisa eleverna och få de att klara av skolan vilket i sin tur minskar gängkriminaliteten. Därför måste, enligt respondenterna, politiska insatser göras som fokuserar på att ta bort eller förbättra friskolesystemet och minska den rådande segregationen.

Utöver behovet av politiska insatser nämner respondenterna behovet av resurser som är nödvändiga för skolan att ha tillgång till för att kunna implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete. Respondenterna anser att det saknas rätt personal på skolan för att brottsförebyggande arbete ska kunna utföras effektivt och ge resultat. Med rätt personal syftar respondenterna på kompetenta lärare och rektorer som har en vilja att faktiskt arbeta brottsförebyggande då dagens lärare och rektorer förbiser problematiken med gängkriminalitet eller saknar ork att motarbeta det. Vidare nämns behovet av att ha mer psykologer, socialpedagoger och skolsociologer på skolan som är tillgängliga varje dag i veckan och kan hjälpa eleverna men även avlasta lärarna och ge lärarna mer tid till att fokusera på undervisningen. Tid är nämligen en resurs som respondenterna anses sakna då de måste axla mellan olika roller som samhället har gett dem; undervisa, uppfostra och behandla elever. För att skolan ska kunna anställa mer och bättre personal och ge nuvarande lärare mer tid behövs dock pengar vilket Lundqvist (1987) nämner som en viktig resurs för att villkoret *kunna* ska uppfyllas. Pengar kan även bidra till att fler aktiviteter kan erbjudas på och utanför skolan till eleverna vilket minskar gängkriminalitet i längden. Det är som R3 förklarar:

Mer pengar, aktiviteter, mer utflykter som har att göra med att etablera kontakt med samhället, typ teater, museum, utställningar, idrottsevenemang osv. Allt det här saknas i den här delen av samhället. Om eleverna skulle få chansen till att göra detta kommer gapet mellan förortsungarna och de resterande unga att minska. Destruktiva aktiviteter minskar då. Fritidsgårdar kan också jobba mer med detta. - R3, Idrott och Hälsa, Rinkeby

På vilket sätt politiska resurser används på skolan beror även på vilka prioriteringar som skolan gör. Som Alexandersson (2006) förklarar måste skolan göra rätt prioriteringar för att lärarna ska kunna uppfylla villkoret *kunna*. Skolan måste besluta om vilka områden som bör prioriteras och vad pengarna ska användas till (Alexandersson, 2006). R3 förklarar hur skolan bortprioriterar vikten av aktiviteter genom att ta bort friluftsdagar med paddling, orientering, klättring etc. och simning vilket gör att R3 inte kan fullfölja sitt jobb som idrottslärare. Det är detta som Thomann (2015) kallar för public-service gap vilket innebär att tjänstemännen levererar dålig service till dess målgrupp på grund av brist på resurser eftersom beslutsfattarna förväntar sig att tjänstemännen ska göra mer arbete för mindre resurser. Thomanns (2015) public-service gap syns således tydligt på skolorna i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning där respondenterna själva säger att de har fått större ansvar att motarbeta gängkriminalitet men inga resurser eller verktyg för att kunna göra det.

Huruvida respondenterna ska kunna implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete beror således på politiska insatser och resurser som sker direkt till skolan men även runt omkring. Skolan med dess personal kan inte, enligt respondenterna, arbeta med gängkriminalitet i en större utsträckning ifall inte skolans förutsättningar förbättras, hinder tas bort, reformer ändras och det svenska samhället med dess segregation och friskolesystem förbättras. Detta bekräftar det som Sannerstedt (2001) poängterar; beslutsfattarna kan fortfarande påverka och bestämma vilka förutsättningar som närbyråkraterna har och kommer att ha. Ifall inga politiska förändringar sker, anser respondenterna att lärares arbete mot gängkriminalitet inte kommer att kunna ske på ett mer effektivt och resultatdrivande sätt. Därav kommer inte implementeringsvillkoret *kunna*, att uppnås. Det är som Lundqvist (1987) säger; För att villkoret *kunna* ska uppfyllas är det således viktigt att det inte förekommer hinder i omgivningen som påverkar tjänstemännens arbete.

5. Slutsatser och Diskussion

5.1 Slutsatser

Utifrån implementeringsvillkoren *förstå*, *vilja* och *kunna* går det att dra slutsatser om hur lärare i grundskolor i socialt utsatta områden implementerar brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete. När det gäller villkoret *förstå* visar det empiriska materialet att respondenterna har en förståelse för att de har en viktig roll i elevers liv och att de kan påverka elevernas väg i livet. Respondenterna, förutom R1, anser att de har två roller att axla: dels ska lärare vara den vuxna personen som förser elever med skolrelaterad kunskap, dels fostra eleverna och fungera som ett emotionellt stöd som elever kan söka sig till vid behov. R1 anser istället att lärares roll är att undervisa. Med tanke på att Skolverkets styrdokument betonar vikten av att fostra elever, går det att säga att förståelse för de politiska direktiven och implementering av dessa finns bland respondenterna men inte bland R1. Det finns dock en förståelse bland alla respondenter att skolan har en viktig roll i arbetet mot gängkriminalitet och att lärare kan arbeta brottsförebyggande på ett eller annat sätt. Det saknas dock politiska direktiv på hur skolor ska arbeta brottsförebyggande vilket ger lärare en stor handlingsfrihet att arbeta på det sätt som önskas.

Det andra implementeringsvillkoret *vilja* uppfylls bland alla respondenter då alla har en vilja att implementera brottsförebyggande åtgärder i sitt arbete. Respondenterna arbetar med att motivera och hjälpa sina elever samt att hantera och behandla elever som har problem i skolan eller är stökiga. Vidare applicerar respondenterna, förutom R1, ämnet gängkriminalitet direkt i undervisningen genom diskussioner, aktiviteter, rollspel, text- och bokanalyser. Respondenterna i Husby och Akalla implementerar även brottsförebyggande programmen Mentorer i Våldsprevention (MVP) och Agera Tillsammans (AT). Sedan arbetar alla respondenter kontinuerligt med föräldrar, kuratorer, skolsociologer, socialpedagoger, lärar- och elevassistenter, psykologer och med fältarbetare. Samarbete med Socialtjänsten och Polisen sker vid akuta ärenden när eleven uppvisat destruktiva beteende vid upprepade tillfällen. Sedan finns det respondenter (H3, A2, A3) som har viljan att utföra handlingar som är utanför en lärares befattning i syfte mot att implementera brottsförebyggande åtgärder och hjälpa elever.

När det gäller det tredje implementeringsvillkoret *kunna*, visar det empiriska materialet på att respondenterna är i behov av politiska insatser och resurser för att kunna implementera brottsförebyggande åtgärder i en allt större utsträckning än vad som görs idag. Respondenterna anser att för många hinder existerar och att deras förutsättningar är låga för att implementering av brottsförebyggande åtgärder ska kunna genomföras effektivt. Villkoret *kunna* uppfylls således endast i en liten utsträckning.

5.2 Diskussion

Att slutsatser visar engagerade lärare i grundskolor inom socialt utsatta områden är inte förvånansvärt med tanke på att övriga lärare som blev kontaktade ansåg att de inte hade tid, inte kunde hjälpa eller inte valde att svara. Det intressanta med slutsatserna är att respondenterna har tagit på sig ett ansvar att implementera brottsförebyggande åtgärder trots att inga tydliga politiska direktiv på detta finns. Vidare är det intressant att R1, som trots sin åsikt om att det inte är lärares ansvar att arbeta med gängkriminalitet, implementerar brottsförebyggande åtgärder via sin undervisning och allt som hör till undervisningen.

Frågan som kan ställas är dock vilken roll lärare egentligen ska ha i arbetet mot gängkriminalitet? Lärare har fått ett större ansvar vilket innebär en större börda där lärare måste balansera administrationsarbetet, undervisningen och att hjälpa elever som har problem både i och utanför skolan. Som studien visar gör lärare mer än vad de egentligen ska göra och har kommit att ta över socialarbetares och polisens arbete med att behandla och hantera utsatta barn. Å ena sidan kan det tyckas att lärare borde ha denna breda roll med tanke på att alla elevers första kontakt i skolan är med specifikt lärarna. Det är då lärarna som främst skapar relationer med eleverna och kan vara den vuxne förebilden för dem. Problemet är dock att en lärare på en klass på tjugo personer högst sannolikt inte kan nå ut till alla vilket innebär att elever kan lämnas utanför och en klyfta i klassen kan skapas. Därför kan det även å andra sidan tyckas att lärares roll borde vara att endast fokusera på undervisningen, att motivera och hjälpa alla elever för att klara skolan och läsa vidare eller jobba. Sedan bör andra insatser runt omkring såsom exempelvis skolsociologer, lärar- och elevassistenter, kuratorer och psykologer arbeta med det sociala beteendet i och utanför klassrummet. Med studien som utgångspunkt, skulle det kunna sägas att rollen som lärare har i arbetet mot gängkriminalitet är odefinierad. Frågan är då: Hur ska rollen definieras?

En ytterligare fråga som kan ställas är: Vad betyder slutsatserna för utvecklingen i Sverige? Å ena sidan kan det tyckas att utvecklingen i Sverige kan gå mot det positiva med tanke på att studien visar att det finns lärare som är engagerade och villiga till att motverka gängkriminalitet. Å andra sidan kan det tyckas att utvecklingen i Sverige kommer att fortsätta mot det negativa. Detta baserat på att endast 10 lärare var villiga att delta i undersökningen och resterande hade inte tid, kunde inte hjälpa eller inte svarade. Att för få lärare är engagerade kan tyckas vara en mindre prioritet i jämförelse med att forma tydliga politiska direktiv, göra satsningar, bekämpa segregation, fattigdom, arbetslösheten etc. Men det kan även tyckas vara avgörande för gängkriminalitetens utveckling i Sverige eftersom politiska insatser kan göras men, som studien visar, är det hur dessa insatser implementeras som är avgörande. Sedan tyder även brister i det svenska samhället (resurser, insatser, segregation etc.) och för lite fokus på skolan att utvecklingen av gängkriminalitet går mot det negativa. Detta även baserat på att trots att respondenterna arbetar brottsförebyggande finns det fortfarande elever som ansluter till gängkriminaliteten. Är det en fråga om politiska beslut, offentliga verksamheters arbete, fel fokus, förortskoder, hemmen, fördomar eller är det en blandning av allt?

5.3 Framtida Forskning

Till framtida forskning kan studier göras med ett bredare empiriskt material genom att undersöka andra kommuner, orter eller personal. Vidare kan komparativa studier göras mellan olika orter eller kommuner, likaså mellan kommunala skolor och friskolor för att urskilja skillnader i deras arbete. Men till framtida forskning kan även elevernas perspektiv studeras för att se hur effektivt det brottsförebyggande arbetet i skolor faktiskt är.

6. Referenser

Alexandersson, K. (2006). *Vilja Kunna Förstå; om implementering av systematisk dokumentation för verksamhetsutveckling i socialtjänsten*. [Doktorsavhandling, Örebro Universitet].

Andersson, J. & Estrada, F. (2009). *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling: En kunskapsinventering*. Brottsförebyggande rådet. <https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934>

Barkman, T. & Palmkvist, J. (2011). *Maffiakrig: nio avrättade män och staden de levde i*. (1 uppl.) Bonniers.

Bell, B., Costa, R & Machin, S. (2015). Crime, compulsory schooling laws and education. *Economics of Education Review*, 54, 214-226. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.econedurev.2015.09.007>

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (3 uppl.). Liber AB.

Easterby-Smith, M., Thorpe, R. & Jackson, P .R. (2015). *Management and Business Research* (5 uppl.). Sage Publications.

Ekström, E., Eriksson, A., Korsell L., Vesterhav, D. (2012). *Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg (Promemoria)*. Brottsförebyggande rådet. [https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b29800013583/1371914737955/2012 Brottslighet och trygghet.pdf](https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b29800013583/1371914737955/2012_Brottslighet_och_trygghet.pdf)

Eliasson, A. (2013) *Kvantitativ metod från början*. (3 uppl.) Studentlitteratur AB.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, A. (2017) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknads* (5 uppl.). Wolters Kluwer.

Flyvbjerg, B. (2011). Case Study in Norman K. Denzin and Yvonna S. Lincoln, eds.,

The Sage Handbook of Qualitative Research, (4 uppl.). Sage.

Henley, J. (26 maj 2021) Sweden's gun violence rate has soared due to gangs, report says. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2021/may/26/fatal-shootings-have-risen-in-sweden-despite-fall-across-europe-report-finds>

Hertting, N. (2014). Implementering: perspektiv och mekanismer. I S. Ahlbäck Öberg & Rothstein, Bo (red). *Politik som organisation: förvaltningspolitikens grundproblem*. (5 uppl.). Studentlitteratur AB.

Hill, M. & Hupe, P. (2007). Street-level Bureaucracy and public accountability. *Public Administration*, 85 (2), 279-299. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2007.00650.x>

Hill, M. & Hupe, P. (2012). *Implementing Public Policy*. (2 uppl.). Sage.

Johansson, K. (2014). Crime prevention cooperation in Sweden: a regional case study. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 15(2), 143-158. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/14043858.2014.954830>

Kim, L. (22 oktober 2021) Sweden's Brutal Gang Problem: Here's What Officials Blame It On. *Forbes*. <https://www.forbes.com/sites/lisakim/2021/10/22/swedens-brutal-gang-problem-heres-what-officials-blame-it-on/?sh=29567c15a281>

Klasson, T. (red). 2010. *Professioner i offentlig förvaltning*. (1 uppl.). Studentlitteratur AB.

Korsell, L. (2012). Ekonomisk brottslighet; tur och retur. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 99(3), 293-315. DOI: <https://doi.org/10.7146/ntfk.v99i3.71803>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3 uppl.) Studentlitteratur AB.

Larsen, A-K. (2018) *Metod helt enkelt*. (2 uppl.) Gleerups Utbildning AB.

Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: dilemmas of the individual in public*

services. (1 uppl.) Russell Sage Foundation.

Lundquist, L.(1987). *Implementation Steering: An Actor-Structure Approach*. (1 uppl.) Studentlitteratur AB.

Machin, S., Marie, O & Vujic, S. (2011). The crime reducing effect of education. *The Economic Journal*, 121(552), 463–484. DOI: 10.1111/j.1468-0297.2011.

Olsson, J. Berg, M. Hysing., Kristianssen, A-C., Petersén, A. (2019). *Policy i teori och praktik*. (1 uppl.) Studentlitteratur AB.

Polisen (2017). *Utsatta områden - social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Nationella operativa avdelningen. https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf

Regeringen (3 december 2021) *34-punktsprogrammet: Regeringens åtgärder mot gängkriminalitet*. Regeringen. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ett-tryggare-sverige/34-punktsprogrammet-regeringens-atgarder-mot-gangkriminaliteten/>

Riksrevisionen (2010) *Polisens brottsförebyggande arbete - har ambitionerna uppnåtts?* (RiR 2010:23) <https://www.riksrevisionen.se/download/18.78ae827d1605526e94b2e85e/1518435483686/Anpassad%2010%2023%20Polisens%20brottsf%C3%B6rebyggande%20arbete.pdf>

Roos, A., Lundberg, T. & Korsell, L. (2011). *Lokala poliser. Hinder och möjligheter med lokala poliskontor*. (Rapport 2011:13). Brottsförebyggande rådet. https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001365/2011_13_lokala_poliser.pdf

Ross, L. & Arsenault, S. (2018). Problem Analysis in Community Violence Assessment:

Revealing Early Childhood Trauma as a Driver of Youth and Gang Violence. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(1). DOI: [10.1177/0306624X17734798](https://doi.org/10.1177/0306624X17734798)

Rothstein, Bo (red). 2001. *Politik som organisation: förvaltningspolitikens grundproblem*. (3 uppl.). SNS

Sandström, S., (2000). *Ungdomsvåld, orsaker och åtgärder* (1 uppl.). Liber AB.

Sannerstedt, A. (2001). Implementering – hur politiska beslut genomförs i praktiken. I Rothstein, Bo (Red.), *Politik som organisation: Förvaltningspolitikens grundproblem*. (3 uppl.) SNS.

Schierenbeck, I. (2003). *Bakom välfärdsstatens dörrar*. (1 uppl.) WS Bookwell

Skolverket (22 december 2021). *Ändrade läroplaner och kursplaner hösten 2022*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/aktuella-forandringar-pa-grundskoleniva/andrade-laroplaner-och-kursplaner-hosten-2022>

Stukát, S. (2011) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. (2 uppl.) Studentlitteratur AB.

Sturup, J., Rostami, A., Mondani, H., Gerell, M., Sarnecki, J., Edling, C. (2018). Increased gun violence among young males in Sweden: a Descriptive National Survey and International Comparison. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 25(4), 365–378. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10610-018-9387-0>

Sundell, K & Foster, M. (2005). *En grund för att växa. Forskning om att förebygga beteendeproblem hos barn*. (FoU-rapport 2005:1) Socialtjänstförvaltning: Forsknings- och utvecklingsenheten. <http://www.kometprogrammet.se/uploads/files/en-grund-for-att-vaxa.pdf>

Teorell, J. & Svensson, T. (2007). *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. (1 uppl.) Liber AB.

Tham, H. (u.å) Gängkriminalitet. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2021-01-04 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/g%C3%A4ngbrottslighet>

Thomann, E. (2015). Is output performance all about the resources? A fuzzy-set Qualitative Comparative Analysis of street-level bureaucrats in Switzerland. *Public Administration* 93(1), 177-194. https://ore.exeter.ac.uk/repository/bitstream/handle/10871/29510/Thomann%202015_PA_DM_accepted.pdf;jsessionid=6997B5CCE3B78D1B5E30D9C4D4740F0B?sequence=1

Vedung, E. (1998). *Utvärdering i politik och förvaltning*. (1 uppl.) Studentlitteratur AB

Vedung, E. (2016). *Implementering i politik och förvaltning*. (1 uppl.) Studentlitteratur AB.

Wahlgren, P. (2014). *De laglydiga: Om skolans brottsförebyggande fostran*. [Doktorsavhandling, Stockholm Universitet]. <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:762110/FULLTEXT01.pdf>

Wallin, L., Skinnari, J & Korsell, L. (2012). *Utpressning i Sverige. Tvistelösning, bestraffning och affärsidé*. (Rapport 2012:6). Brottsförebyggande rådet. https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980007523/1371914737340/2012_06_Utpressning_i_Sverige.pdf

Westerberg, S. (2020). *Skolundersökningen om brott 2019: Om utsatthet och delaktighet i brott*. (Rapport 2020:11) Stockholm: Brottsförebyggande rådet. https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5306dead/1606817015507/2020_11_Skolundersokningen_om_brott_2019.pdf

Wierup, L. & Larsson, M (2007). *Svensk Maffia: En kartläggning av de kriminella gängen*. (1 uppl.) Norstedts.

Åkerman, H. (14 december 2020). Fler unga bedöms begå brott för kriminella nätverk. *Sveriges Radio*. <https://sverigesradio.se/artikel/7622207>

7. Bilagor

7.1 Intervjuguide

Bakgrund

- Vilka är anledningarna till varför du ville arbeta som lärare från första början?
- Hur länge har du arbetat som lärare?
- Hur länge har du arbetat på skolan?
- Vilka ämnen undervisar du i?

Arbete

- Skulle du säga att du har en viktig roll i dina elevers liv? Ifall ja, på vilket sätt? Ifall inte, varför?
- Hur skulle du säga att du motiverar elever till att vilja gå till skolan och få goda resultat?
- Hur skulle du säga att du hjälper elever som har problem i skolan?
- På vilket sätt hanterar du stökiga elever i klassen?

Gängkriminalitet

- Vilken roll tycker du att lärare har i arbetet mot att förebygga gängkriminalitet?
- Skulle du säga att du själv på något sätt arbetar med ungdomar för att förhindra dem till att utföra kriminella handlingar eller ansluta sig till kriminella gäng? Ifall ja, på vilket sätt? Ifall nej, varför?
- På vilket sätt kan man som lärare identifiera att en elev är på väg att hamna i kriminella kretsar?
- Skulle du säga att du på något sätt agerar när du ser en elev börjar röra sig i kriminella kretsar? Ifall ja, på vilket sätt? Ifall nej, varför?
- Arbetar skolan med att förebygga gängkriminaliteten i området? Ifall ja, på vilket sätt? Ifall nej, varför inte?
- Anser du att skolans förebyggande arbete mot gängkriminalitet kan förbättras? Ifall ja, på vilket sätt? Ifall inte, varför?
- Vad tycker du själv behövs för att du som lärare och skolan ska kunna förebygga gängkriminaliteten i området?
- Vad tycker du måste göras för att gängkriminaliteten i Sverige ska minska?

